

Motion till riksdagen 2005/06:Bo298

av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

En liberal bostadspolitik

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

Folkpartiets förslag för kontinuerligt bostadsbyggande där bostadskonsumenten står i fokus:

- Riv hindren för nyproduktion
- Det bostadspolitiska målet behöver ändras och utgå från konsumenten
- Flyttkedjor behövs för att frigöra billiga bostäder till bl.a. unga
- Skärpt konkurrens inom byggandet för att pressa produktionskostnaderna
- Bättre upphandlingskompetens och översyn av lagen om offentlig upphandling
- Förebygg brist på arbetskraft inom byggbranschen – satsa även på kvinnor och se möjligheterna med utländska företag och arbetskraft
- Stärkt konsumentstöd och ökad information till konsumenter
- Ett nyproduktionspaket för hyresrätter skapar förutsättningar
- En reformerad hyressättning för nyproduktion
- Bostadspolitik för ökad egenmakt
- Ny statlig markpolitik som inte ger etablerade byggföretag en gräddfil
- Studerande behöver bostäder som de har råd att efterfråga
- Mer forskning och utveckling samt bättre verktyg för statistik
- Låt fler äga sin bostad, omvandla hyresrätter och inför ny upplåtelseform, ”ägarlägenheter”
- Tillväxtvänligt skatteutjämningsystem så fler vill bygga bostäder
- Kommunerna som fastighetsägare – värna kommunala självstyret
- Samhällsplanering för ökad valfrihet med en effektivare överklagningsprocess och mindre krångel
- Buller en fråga om behovet av tystnad
- Strandskydd behöver anpassas lokalt/regionalt
- Sänk och reformera fastighetsskatten i ett första steg
- Avskaffa förmögenhetsskatten
- Infrastruktur och kommunikationer behövs för ökat bostadsbyggande
- Miljöfrågor och bostadsbyggande kan samverka i stället för att motverka varandra
- Bostadsbidragen behövs tillsvidare

Fel! Okänt namn på

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Sverige behöver en ny bostadspolitik med bostadskonsumentens egenmakt och tillväxt i fokus.....	7
Sverige sämst i klassen.....	7
Kommunerna anger fortsatt bostadsbrist.....	7
Bostadsbristen hämmar tillväxt.....	8
Nya lösningar krävs.....	8
Från centralplanerings- och myndighetsperspektiv till konsumentperspektiv.....	9
Folkpartiets program för en ny bostadspolitik.....	9
Bostadspolitikens delar bildar en helhet.....	9
Produktionsstöd.....	10
Konsumentstöd.....	10
Det bostadspolitiska målet.....	11
Flyttkedjor.....	12
Prensa byggkostnader.....	12
Upphandlingskompetens.....	13
Ökad konkurrens inom byggsektorn.....	13
Förebygg brist på byggarbetskraft.....	14
Operation byggsanering.....	14
Nytänkande behövs.....	14
Nyproduktionen i fokus.....	15
Kortsiktiga bidrag ingen långsiktig lösning.....	15
Kvinnor i byggbranschen.....	16
Ett nyproduktionspaket för fler hyresrätter.....	16
Friare hyressättning.....	17
Lägesfaktorn.....	17
Hyresgästföreningens ensamrätt.....	17
Stärkt konsumentstöd – bättre information.....	18
Forskning och utveckling.....	19
Bättre verktyg för bostadsstatistik.....	19
Statlig markpolitik.....	19
Fler bostäder för studenter.....	20
Ökad egenmakt i boendet.....	21
Att bygga sin bostad i glesbygd.....	22
Det ska löna sig att bygga bostäder – inför ett tillväxtvänligt skatteutjämningsystem.....	22
Kommunernas roll som fastighetsägare.....	22
Samhällsplanering för ökad valfrihet.....	23
Förenklad planprocess.....	24
Infrastruktur – en förutsättning för bostadsbyggande.....	24
Behovet av tystnad.....	24
Ingen boplikt.....	24
Strandskydd.....	25

Fel! Okänt namn på

Bra boendemiljö och bra boende för miljön.....	25
Beskattning av boende måste förändras	25
Avveckla fastighetsskatten successivt	25
Förmögenhetsskatt	27
Räntebidrag kontra fastighetsskatt	27
Bostadsbidragen.....	27
Anslag utgiftsområde 18	28
Räntebidraget	28
Investeringsbidrag	29
Boverket, länsstyrelser	29
Övrigt	30

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hinder för bostadsbyggande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsbristens tillväxthämmande effekter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skifte från ett centralplanerings- och myndighetsperspektiv till ett konsumentperspektiv.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om produktionsstöd kontra konsumtionsstöd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att det bostadspolitiska målet omarbetas och avgränsas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om produktionsbidrag kontra konsumenternas möjlighet att efterfråga bostäder.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om flyttkedjor.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrens på byggmarknaden.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upphandlingskompetens samt LOU.¹
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Konkurrensverkets roll.²
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beskattningen av småföretagare sänks och förenklas.³
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förebygga brist på byggarbetskraft.⁴
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Konkurrensverket bör få i uppgift att bevaka utvecklingen av fler utländska aktörers etablering på den svenska byggmarknaden.²
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs en "Operation byggsanering" för att komma till rätta med svartarbete inom byggbranschen.³
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nytänkande och innovationer.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avveckling av subventioner i form av skattekrediteringar och investeringsbidrag.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvinnor inom byggbranschen.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nyproduktionspaket för fler hyresrätter.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om friare hyressättning och lägesfaktorn.

Fel! Okänt namn på

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hyresgäströrelsens ensamrätt att företräda hyresgäster.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkt konsumentstöd och bättre information.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det statliga markinnehavet.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning och utveckling.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre verktyg för bostadsstatistik.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att försäljning av statlig mark inte snedvrider konkurrensen.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studenters bostadssituation.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skattefrihet för den som hyr ut rum i privatbostäder.³
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler skall kunna äga sin bostad.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anpassa det statliga kreditgarantisystemet så att man får en bättre möjlighet att lånefinansiera för byggkostnaderna på landet.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett tillväxtvänligt skatteutjämningsystem.¹
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de kommunala bostadsbolagen.
32. Riksdagen beslutar att upphäva lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad egenmakt i boendet.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten att ombilda hyresrätter till bostadsrätter.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda boenden för utsatta kvinnor.⁵
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samhällsplanering för ökad valfrihet.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkt ställning för konkurrensintresset i plan- och bygglagen.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fri etableringsrätt för dagligvaruhandel.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av infrastruktur och kommunikationer för ökat bostadsbyggande på tillväxtorter.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bra boendemiljö och bra boende för miljön.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sänkt och reformerad fastighetsskatt.³

Fel! Okänt namn på

42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om sambeskattnings.³
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om förmögenhetsskatt.³
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om räntebidrag och fastighetsskatt.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om bostadsbidragen.
46. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsför-sörjning och byggande:

	Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag 2006	Förändringar 2006
21:1	Bostadsbidrag	3 730 000	0
31:1	Boverket	173 299	-30 000
31:2	Räntebidrag m.m.	1 756 276	-814 000
31:3	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningsanslag	20 473	0
31:4	Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	198 800	0
31:5	Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador	36 592	0
31:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 802	-10 000
31:7	Statens geotekniska institut	30 322	0
31:8	Lantmäteriverket	348 052	0
31:9	Statens va-nämnd	7 945	0
31:10	Byggkostnadsforum m.m.	24 850	-20 000
31:11	Investeringsbidrag för anordnande av hyresbo-städer	596 400	-596 400
31:12	Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	151 585	0
31:13	Ungdomsbostadssamordnare	2 491	-2 491
	Internationellt, jämställdhet, mångfald		1 500
32:1	Länsstyrelserna m.m.	2 402 477	20 000
32:2	Kommunala samverkansorgan	36 477	0
	Totalt	9 548 841	-1 451 391

¹ Yrkandena 9 och 30 hänvisade till FiU.

² Yrkandena 10 och 13 hänvisade till NU.

³ Yrkandena 11, 14, 27 och 41-43 hänvisade till SkU.

⁴ Yrkande 12 hänvisat till SfU.

⁵ Yrkande 35 hänvisat till SoU.

Sverige behöver en ny bostadspolitik med bostadskonsumtens egenmakt och tillväxt i fokus

Sverige sämst i klassen

Sverige utmärker sig inom bostadspolitikerna både i ett nordiskt och i ett europeiskt perspektiv. Vid en jämförelse med andra europeiska länder kan vi konstatera att antalet färdigställda nybyggda lägenheter är betydligt lägre i Sverige.

Därutöver har Sverige den högsta boendekostnaden sett till boendekostnads andel av den disponibla inkomsten. De svenska bostadskonsumtens köpkraft i storstadsregioner som Stockholm ligger betydligt lägre än i t.ex. Bryssel, München, Amsterdam, Wien, Köpenhamn och Helsingfors.

Svårigheten i att hitta en bostad påtalas inte minst av studerande och unga, vilka anser att det är betydligt svårare att hitta bostad i svenska storstäder än i övriga storstäder i Europa. Detta drabbar även utländska utbytesstudenter som vill studera i Sverige där följdkonsekvensen ibland blivit att tacka nej till en studieplats. Trots lågt ränteläge, samt en BNP-tillväxt som gynnar bostadsbyggande, är Sverige sämst i klassen. Det finns en rad hinder för bostadsbyggande trots hyggliga makroekonomiska förutsättningar.

Kommunerna anger fortsatt bostadsbrist

Så sent som 1998 upplevde 7 % av kommunerna att det förelåg bostadsbrist. År 2001 var motsvarande siffra var femte kommun. I dag anger var tredje kommun att det råder bostadsbrist. På de allra flesta högskoleorter anger kommunerna att det råder brist på bostäder i någon del av kommunen. Enligt Boverket råder bostadsbrist i 111 av Sveriges 290 kommuner. 61 % av landets befolkning bor i kommuner med bostadsbrist. 12 % bor i kommuner med överskott av bostäder jämfört med 20 % för två år sedan.

Flertalet kommuner anger att det råder brist på mindre, medelstora och stora lägenheter. I häften av kommunerna anger man att det råder brist på bostadsrätter. Tre av fyra kommuner har angett i Bostadsmarknadsenkäten att det råder brist på bostäder för hushåll som vill bo i attraktiva lägen. En stor grupp som saknar bostad är ungdomar. 30 kommuner har angett att det kan bli aktuellt att riva bostäder som står tomma på grund av uthyringssvårigheter. 10 kommuner står för hälften av rivningarna. I de flesta fall är det hus byggda på 1960- och 70-talen eller s.k. miljonprogramshus. Ett 50-tal kommuner har ca 1 900 lägenheter i ”malpåse”, dvs. dessa är på grund av uthyringssvårigheter igenbomrade eller ”kallställda”.

Var fjärde kommun med bostadsbrist tror att bostadsbristen kommer att öka de kommande två åren. 7 av 10 kommuner med bostadsbrist anger att det skulle behöva byggas mer än vad de förväntar sig under åren 2005 och 2006. Inom hyresrättsproduktionen har specialbostäder dominerat och uppgick för tre år sedan till 70 % av produktionen av hyresrätter. Hyresrätter för övriga

Fel! Okänt namn på

bostadskonsumenter har därmed varit låg och i vissa regioner nästintill obefintlig. Varför ökar inte bostadsbyggandet mer? Kommunerna anger främst följande skäl:

- höga produktionskostnader
- brist på mark i attraktiva lägen
- plan- och bygglagen (överklagade detaljplaner etc.)
- svårigheter att få långivare/hårda lånevillkor
- osäkerhet om framtida ränteläge/subventionsvillkor
- osäkerhet kring framtida vägdragningar/bullerproblem

Glesbygdskommuner och övriga kommuner med färre än 12 500 invånare påpekar svårigheter att få långivare/hårda lånevillkor och höga produktionskostnader som skäl.

Bostadsbristen hämmar tillväxt

Bristen på bostäder hämmar tillväxten, omöjliggör studerandes möjlighet att tacka ja till studieplats, tvingar unga att bo kvar hemma längre och omöjliggör människors drömmar om ett annat boende. I Sverige är det i dag näst intill omöjligt att inom rimlig tid få ett förstahandskontrakt till en hyresbostad i storstadsregionerna. I de tre storstäderna Malmö, Göteborg och Stockholm är läget särskilt alarmerande.

En av de stora utmaningarna gäller ungdomarnas möjligheter att etablera sig på bostadsmarknaden. De stora barnkullarna är på väg in i vuxenlivet, vilket ökar efterfrågan på bostäder.

Det låga bostadsbyggandet i tillväxtområdena är en av de avgörande flaskhalsarna som hindrar tillväxt. I storstadsregionerna blir bostadsproblemen ett allt större hot mot en gynnsam utveckling för jobb och välbefinnande för hela landet. Storstädernas internationella konkurrenskraft och attraktionsförmåga är beroende av tillgången till bostäder.

Ser man utvecklingen över ett par decennier kan det konstateras att bostadsbyggandet under hela 1990-talet minskat dramatiskt och stannat på låg nivå både vad gäller småhus och flerbostadshus.

Det stora efterfrågeöverskottet på bostäder, samt den låga räntan, driver på prisutvecklingen på småhus och bostadsrätter. Taxeringsvärdena påverkas av prisuppgången och får till följd att även boskatter ökar. Många familjer befinner sig i en situation med höga bostadslån, vilket leder totalt sett till höga boendekostnader. Andra kan inte komma in på bostadsmarknaden på grund av prissättningen och kravet på relativt höga egeninsatser.

Nya lösningar krävs

Dagens bostadspolitik behöver förnyas och förändras i syfte att skapa långsiktiga förutsättningar för en kontinuerlig bostadsproduktion utifrån konsumenternas efterfråga.

Fel! Okänt namn på

Krisen i bostadssektorn beror på att de lösningar som en gång vidtogs för att lösa bostadskrisen i efterkrigstidens Sverige inte räcker till för att lösa dagens bostadspolitiska utmaningar. Miljonprogramsområdena löste en akut bostadsbrist genom intensivt byggande, i dag har samma områden bidragit till segregerade samhällen.

Den socialdemokratiska bostadspolitiken innehåller flera brister som vi vill ta itu med. Det handlar om svarta kontrakt, omständliga bygglovsprocesser, krångliga byggregler, bristande konkurrens, höga kostnader, ovilja att införa nya ägarformer för bostäder, politiskt styrning av upplåtelseformer och för liten individuell valfrihet för bostadskonsumenten. I spåren av bristen på bostäder har en svart marknad etablerats som varje år omsätter miljontals kronor och vars aktörer utnyttjar bostadslösas desperation och maktlöshet.

Från centralplanerings- och myndighetsperspektiv till konsumentperspektiv

De enskilda bostadskonsumenternas önskemål, drömmar och makt över tillvaron behöver stärkas. Vi i Folkpartiet liberalerna vill ändra fokus i bostadspolitiken och sätta bostadskonsumenten i centrum. Bostadspolitiken behöver skifta fokus från ett centralplanerings- och myndighetsperspektiv till ett konsumentperspektiv.

Den enskilda människans möjligheter att ta makten över sin egen situation måste stå i fokus när framtidens bostadspolitik formas. Förutsättningar för mångfald, valfrihet, trygghet och integration grundläggs redan vid planering och byggande av bostäder, en planering som behöver fokusera på vad konsumenten efterfrågar. Upplåtelseformerna har en central roll. Konsumenter som så önskar bör ges större möjligheter att äga sin bostad. Sverige har en hög andel hyresrätter. Vi i Sverige måste lära av andra länder i Europa, men finna vår egen väg utifrån de förutsättningar som finns vad gäller att reformera bostadspolitiken. Det behövs förändringar som ökar konsumentens egenmakt där förändringar utgår från förutsägbarhet.

Folkpartiets program för en ny bostadspolitik

Bostadspolitikens delar bildar en helhet

Ansvar för bostadspolitiken delas mellan riksdag och kommuner där riksdagen ansvarar för de finansiella och legala förutsättningarna. För att skapa långsiktiga förutsättningar för bostadsbyggande och ombyggnad krävs att hinder minskas både på den nationella och den lokala nivån. En ökad nyproduktion av bostäder är den viktigaste bostadspolitiska frågan just nu, men detta måste kombineras med reformer som leder till att även det befintliga beståndet av bostäder kan påverkas utifrån konsumenternas efterfrågan och krav på förändring. Det befintliga beståndet berörs bl.a. av frågor om ombild-

Fel! Okänt namn på

ning av hyresrätter till andra upplåtelseformer, ombyggnad/tillbyggnad, bruksvärdessystemets funktionssätt samt från- och tillval vad gäller bostadens utformning.

Bostadspolitiken omfattar en rad frågeställningar där många i dag saknar helhetssyn. Högst aktuella frågeställningar är avvägningen mellan stöd för att producera bostäder kontra stöd för konsumenter så att dessa kan efterfråga bostäder. I flera länder finns olika kombinationer av dessa perspektiv. I länder med t.ex. en helt avreglerad hyresmarknad återfinns statliga insatser för att inrätta boendeformer för ekonomiskt och socialt utsatta grupper s.k. social housing – ofta med både inkomsttak för de boende och i lag fastställd hyra. Förespråkare för helt avreglerade hyresmarknader blundar oftast för denna följdkonsekvens och vill inte kännas vid att man då även får ta ställning till nya statliga insatser för att inrätta dessa bostäder.

Produktionsstöd

Investeringsbidrag, skattelättnader, långa lån och statliga kreditgarantier är några exempel på hur man från statligt håll kan påverka själva produktionen. Några av dessa åtgärder har en tendens att kapitaliseras i produktionskostnader, dvs. kostnaden för att bygga drivs upp och snedvrids. Inte minst när s.k. investeringsbidrag kopplas till ett snårigt regelverk som direkt styr vad som byggs, som t.ex. det nuvarande investeringsbidraget för små hyresrätter. Dessa har dessutom varit kortsiktiga och ryckiga och har inte välkomnats av branschen. Tillgången på långsiktig finansiering, i kombination med att en riskfördelning kan ske genom kreditgarantier, har dock ofta välkomnats. Räntelägets utveckling är en mycket viktig faktor för investeringsbesluten.

Konsumentstöd

Egen inkomst, studielån, pensioner, barnbidrag, bostadsbidrag, bostadstillägg för pensionärer, socialbidrag och bostadsbidrag för unga och studerande är komponenter som påverkar konsumentens möjligheter att efterfråga bostäder. Konsumtionsbundna bidrag såsom bostadsbidraget och kommunalt bostadstillägg har nackdelen att fastighetsägarna vet att detta är låst till bostadskonsumtion. Ökad disponibel inkomst är av detta skäl att föredra men de flesta länder har någon form av bostadsbidrag genom att detta är statsfinansierat billigare än att införa stora generella reformer för att lyfta de sämst ställda, vilket kostar betydligt mer. En annan nackdel är bostadsbidragens marginaleffekter som dock är betydligt lägre än socialbidragets 100-procentiga marginaleffekter. Förankringen på arbetsmarknaden är en viktig parameter som påverkar bostadskonsumtionen. Deltidsarbetande eller lågavlönade heltidsarbetande kvinnor som är ensamföräldrar tillhör den största gruppen bidragsmotagare sett till bostadsbidrag.

Folkpartiets politiska inriktning handlar om att marknaden ska kunna klara produktionen utan nya statliga offentliga åtaganden i form av produktionsbidrag. I vissa fall kan statliga insatser vara aktuella genom att fördela något av

riskan genom kreditgarantier som är avgiftsfinansierade. Vi väljer att fokusera statliga insatser på konsumentens möjligheter att efterfråga bostäder i kombination med att riva hinder som fördyrar eller omöjliggör bostadsbyggandet. Hinder som behöver minskas genom lagstiftningsinsatser avser plan- och byggprocessen, hyressättning för nyproduktion, tillgången till attraktiv mark m.m. Vi vill också skapa nya möjligheter för produktutveckling. Länder med högre andel ägarbostäder har hittat metoder för att uppmuntra byggande av hyresrätter genom att blanda upplåtelseformer i fastigheter i stället för att bygga stadsdelar med ensidigt utbud av hyresrätter. I Sverige omöjliggörs detta bl.a. genom att enskilda ägarlägenheter inte får bildas i enlighet med den socialdemokratiska regeringens motstånd mot denna upplåtelseform.

Det bostadspolitiska målet

En central frågeställning avser statens roll inom bostadspolitiken. Det bostadspolitiska målet är omfattande till skillnad från 2 § regeringsformen och vi föreslår att det bostadspolitiska målets vida och omfattande formulering blir föremål för nya överväganden samt att målet avgränsas. I regeringsformen anges att det särskilt ska åligga det allmänna att trygga rätten till bostad:

2 § Den offentliga makten skall utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd skall vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet.

När ett nytt mål för bostadspolitiken 1998 lades fast tillfördes målet en ny dimension genom att det gav uttryck för att bostadspolitiken ska leda mot ekologisk hållbarhet. Den nya målformulering som antogs av riksdagen hösten 2002 innebär att det övergripande målet om ett hållbart samhälle nu också ingår i det bostadspolitiska målet. Genom denna komplettering har målet givits en än mer bred inriktning. Sedan hösten 2002 formuleras målet för bostadspolitiken på följande sätt:

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Det bostadspolitiska målet är visserligen inte avsett att i detalj reglera bostadspolitiken. I dag innebär målet att det även uttrycker gemensamma, sektorsövergripande målsättningar och inte bara rent bostadspolitiska överväganden. Vi menar att målet blivit så omfattande och innefattar så många områden att det är svårt att utvärdera hur, och om, målet uppnås.

Folkpartiets förslag innebär att det bostadspolitiska målet bör omarbetas i syfte att en avgränsning ska ske som möjliggör en fokusering och uppfölj-

Fel! Okänt namn på

ning. Inriktningen på ett nytt mål ska utgå från konsumenten. Konsumentens egenmakt bör stärkas. Det förutsätter tillgång på bostäder samt tillgång på olika varianter av bostäder och upplåtelseformer där produktionen sker utifrån konsumentens efterfrågan. Vardiga levnadsförhållanden står i fokus. Planering, byggande, förvaltning och ägande är delar av samhällsbyggandet och bör möjliggöras genom att statens roll blir att minska hinder. Det allmännas uppgift att trygga rätten till bostad behöver beaktas specifikt och noggrant övervägas vad gäller en komplettering av det bostadspolitiska målets konsumentperspektiv. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Flyttkedjor

Det befintliga bostadsbeståndet är en del av lösningen för inte minst ungdomars behov av bostäder. Nyproduktion är oftast relativt sett dyrt i förhållande till äldre bestånd. En ökad rörlighet eller s.k. flyttkedjor skulle innebära att fler mindre bostäder skulle frigöras för t.ex. ungdomar. Nyproduktionen kan stimulera till flyttkedjor, beroende på vad som byggs. Regeringens styrning av bostadsproduktionen genom statliga insatser är ingen lösning. Produktion av bostäder som leder till flyttkedjor ger möjlighet även för dem som i dag inte är nöjda med sitt boende i det befintliga beståndet att hitta ett mer lämpligt boende. Effekten av flyttkedjor är uppmärksammas i olika sammanhang. Exempel finns från Svenska bostäder i Stockholm där 25 nyproducerade lägenheter medförde att 68 hushåll flyttade och 17 ungdomar fick sin första bostad.

Pressa byggkostnader

Produktionskostnaden i Sverige, tillsammans med beskattningen av bostäder, påverkar boendekostnaden i nyproduktion. Under åren har produktionskostnaden visat en uppåtgående trend och fr.o.m. 1996 en allt snabbare ökning.

Priset på byggmaterial är en intressant del av den totala byggkostnaden. Enligt Byggentreprenörerna utgörs produktionskostnaderna av ca 19 % moms, 21 % byggherrekostnader (inklusive mark) samt ca 60 % byggkostnad. Byggkostnaden i sin tur består främst av kostnader för material (41 %) samt löner (40 %).

Skillnad i transportavstånd kan inte förklara varför en toalettstol är billigare i Köpenhamn än i Malmö. Nu tyder mycket på att svenska aktörer har börjat arbeta aktivt med byggmaterialfrågan och hur inköpen sker för att pressa kostnaderna.

Prisbildningen – både vad gäller byggmaterial och byggande – kan bara förstås mot bakgrund av den mycket speciella situation som råder på denna marknad. Inköpsmöjligheterna påverkas av att det i dag synes svårt att t.ex. köpa direkt från fabrik. De olika försäljningsleden leder till extra påslag på priset. Vår analys är att mer konkurrens är avgörande. Fler utländska och inhemska aktörer är nyckelfaktorer för att påverka de strukturer som finns i byggbranschen.

Avslöjanden om karteller de senaste åren har även bidragit till ökade insatser inom branschen.

Byggbranschen präglas av en rad regleringar, flera av dem är naturligtvis helt nödvändiga och rimliga, som miljöhänsyn i markanvändningen och handikappanpassning vid ombyggnation. Andra regleringar måste omprövas i ljuset av problemen på bostadsmarknaden. Tillgången till byggarbetskraft riskerar att vålla flaskhalsar som bör förebyggas.

Priset på byggmaterial har sedan länge diskuterats inom EU. Ett särskilt direktiv om byggmaterial har också antagits, med innebörden att nationella specifikationer och standarder ska harmoniseras för att underlätta handel. Ur ett konsumentperspektiv är det mycket angeläget att detta arbete fortgår.

Upphandlingskompetens

Den ryckighet som byggbranschen upplevt och den omfattande nedgången av nyproduktion under de senaste 10 åren har lett till att beställarnas upphandlingskompetens minskat i takt med att nyproduktionen sjunkit. De kommunala bostadsbolagen har specifikt angetts sakna erforderlig upphandlingskompetens. En annan uppfattning kring upphandlingsproblematiken anges vara att LOU inte fungerar optimalt. Vi i Folkpartiet vill ha frågan om lagstiftningens (LOU) eventuella negativa inverkan på upphandlingssystemet belyst och ser det som angeläget att de hinder som lagstiftningen åsamkar även bör ändras.

Ökad konkurrens inom byggsektorn

Konkurrensen inom byggsektorn måste skärpas. Ett viktigt led i arbetet med att skapa en fungerande byggmarknad är att ge Konkurrensverket möjligheter att kunna genomföra en effektiv övervakning av att de regler som finns verkligen efterföljs. Konkurrensverket bör få i uppdrag att följa upp Byggekostnadsdelegationens resultat. Det handlar om allt ifrån anbudstider, översättning av anbudsunderlag och fullständig klarhet om vilka avtal med facket som ska gälla om entreprenören helt eller delvis använder utländsk personal, till en öppenhet för vissa ”osvenska” lösningar i produktionen. Konkurrensverket bör få i uppgift att verka för att fler utländska aktörer kommer in på den svenska byggmarknaden.

Folkpartiet menar också att ett målmedvetet arbete bör sättas i gång för att locka in fler aktörer, inklusive utländska byggföretag, på den svenska marknaden. Det behövs duktiga byggherrar för att få prisvärda projekt. Det är dock viktigt att svenska löneavtal gäller för de byggnadsarbetare som arbetar i Sverige.

Vi föreslår att beskattningen av småföretagare sänks och förenklas. Det kommer indirekt att innebära lägre kostnader och därmed i slutändan skapa möjligheter för lägre konsumentpriser i byggsektorn.

Fel! Okänt namn på

Förebygg brist på byggarbetskraft

Den svenska byggarbetsmarknaden bör möjliggöra arbetskraftsinvandring från övriga Europa. Byggföretagen behöver kunna rekrytera arbetskraft, vilket inom många yrkesgrupper inom byggbranschen kommer att bli svårt på den inhemska marknaden. Rekrytering av arbetskraft kommer att vara en viktig strategisk fråga i och med de stora pensionsavgångarna. Den höga efterfrågan på bostäder och behovet av infrastrukturinvesteringar kommer annars att leda till en risk för överhettning på byggmarknaden. Det går inte att utbilda nya till branschen i den takt som efterfrågan på arbetskraft uppstår.

Operation byggsanering

Insatserna för att sanera byggbranschen från företag som missköter sig måste öka. Företag som sköter sig ska kunna ges en rimlig chans. Byggbranschen har under decennier haft problem med svartarbete. Det är ingen företeelse som tillkommit genom utvidgningen av EU. Under årens lopp har flertalet åtgärder diskuterats. "Operation krog-sanering" var ett initiativ för att komma åt problemen inom restaurangbranschen – vi i Folkpartiet menar att det behövs även en "Operation byggsanering". Det åvilar branschens aktörer att ta ett ansvar för att sanera denna industri, men även myndigheternas insatser behövs. Länsstyrelser, polismyndigheten, Skatteverket och branschföreträdare behöver samarbeta.

Nytänkande behövs

Innovationstakten anses vara låg i byggbranschen – lägre än i andra branscher. Vid varje byggprojekt börjar man med att bygga arbetsplatsen från början och genomslaget för industriellt byggande synes fortfarande blygsamt. I prefabricerade hus tillverkas badrum ofta av en enda yrkeskategori i stället för sju ute på bygget. Det finns mängder av sådana exempel som väcker tankar om att det borde vara möjligt att pressa priserna och därmed produktionskostnaden genom nya grepp, men också för att förebygga fukt- och mögelproblematiken som präglat många stora projekt. Det behövs mer av kreativitet och idéutveckling i produktionen.

Reglerna för EU:s inre marknad gäller också för byggbranschen. Utländska bolag har juridiskt sett fulla möjligheter att lägga anbud på svenska byggprojekt. Ändå förekommer det i liten omfattning och har lett till kontrakt i ännu lägre grad. Däremot har svenska byggföretag varit framgångsrika i andra europeiska länder.

Nyproduktionen i fokus

Ett ökat bostadsbyggande är möjligt med långsiktiga förutsägbara villkor. Sverige behöver långsiktiga spelregler och sänkta skatter – inte kortsiktiga, missriktade bidrag!

Det behövs en bostadspolitik som ger förutsättningar för ett långsiktigt byggande utifrån bostadskonsumenternas behov och önskemål. Kortsiktiga bidrag med orimliga villkor och politiska beslut som faller ekonomiska beslutsunderlag för byggherrar är dåliga förutsättningar och leder till att det byggs lite eller inget alls. Att bygga bostadshus, och även kommersiella lokaler, är långsiktiga investeringsbeslut där ekonomiska risker alltid spelar en stor roll för ett beslut om att bygga.

Flertalet risker finns. De finansiella förutsättningarna för att bygga är viktiga. Ränteläget och BNP-utvecklingen påverkar investeringarna, liksom de legala ramverken, dvs. lagstiftningen. Andra viktiga faktorer är konsumentens möjligheter att betala för boendet – den disponibla inkomstens utveckling påverkar möjligheten att efterfråga boende. Osäkerhet ogillas av marknadens aktörer. Den förda politiken behöver bidra till ökad förutsägbarhet och genomskinlighet så att investeringarna blir av. Annars riskerar nyproduktionen att stanna av, inte minst gällande hyresrätter.

För att stimulera ökat bostadsbyggande behövs andra åtgärder, såsom reformerad hyressättning i nyproduktionen, ny upplåtelseform (ägarlägenheter), stärkt konsumentstöd, sänkt fastighets- och förmögenhetsskatt, ökad konkurrens på byggmarknaden, förnyad statlig markpolitik för fler studentbostäder, enklare planregler, mer långsiktig finansiering och tillgång till privat investeringskapital. Detaljplaneprocessens överklagandeprocess är ett viktigt reformområde. Beviljandet av bygglov är ett arbete som tar upp till 6–9 år om överklaganden och politiska beslutsprocesser inte går som planerat.

Kortsiktiga bidrag ingen långsiktig lösning

Fler kortsiktiga bidrag skapar inte en bra bostadsmarknad. Därför har Folkpartiet konsekvent sagt nej till s.k. investeringsbidrag.

I årets budgetproposition föreslås än en gång anslag för att stimulera byggandet av hyresrätter med investeringsbidrag. Folkpartiet menar att dessa kortsiktiga stödformer som förknippas med ett omfattande regelverk vad gäller boyta, hyra per kvadratmeter, uppvärmning, livscykelanalys m.m. misslyckats som metod för att lösa bostadsbristen.

Investeringsbidrag med hyrestak leder även till att hyresrättens prissättning påverkas av politiker. Detta är inte enligt vår mening förenligt med att hyressättningen ska ske av parterna på hyresmarknaden.

Argument finns för valet av kortsiktiga bidrag. Kortsiktiga bidrag är relativt sett ”billiga”, kan smidigt hanteras statsfinansiellt och kan dras in om behov finns på andra håll. Men de bidrar inte till långsiktigt tänkande och förutsägbara förutsättningar som i grunden är viktiga komponenter för att

Fel! Okänt namn på

kunna räkna hem en investering. Osäkerheten kring förutsättningar för nyproduktion hämmar utvecklingen inom bostadsbyggandet, främst nyproduktionen av hyresrätter. Ingen vet om den kalkylerade hyresintäkten kommer att stå sig eller ändras, såsom i S:t Eriksfallet i Stockholm.

Kvinnor i byggbranschen

Svensk byggindustri är Sveriges tredje största näring. Mer än 200 000 individer är sysselsatta inom byggindustrin. Men svensk byggbransch är också en mycket mansdominerad bransch. Kvinnorna utgör någon eller några procent inom de fåtal grupper där de finns representerade.

Vi i Folkpartiet liberalerna tror att det är möjligt för kvinnor att verka inom byggbranschen, om man skapar förutsättningar för det. Det handlar om psykosociala och organisatoriska faktorer som särskilt begränsar kvinnors möjligheter i byggyrken. Det handlar om löneformer, oklara karriärmöjligheter, brist på delaktighet, men även byggjargong och attityder. Byggchefsbarometern visar på en mycket dyster bild bland cheferna inom byggbranschen. Det är en fjärdedel av cheferna som inte vill öka andelen kvinnor i branschen därför att de tycker att det räcker som det är.

Byggbranschen med alla aktörer har sitt ansvar för att öka kvinnors möjligheter inom byggbranschen, men det regering och riksdag kan göra handlar om att genom olika metoder följa, belysa, stimulera och bevaka utvecklingen och också därigenom påverka vikten av detta arbete. Som exempel kan anges att andelen kvinnor i målaryrket i Danmark är ca 25 %.

Ett nyproduktionspaket för fler hyresrätter

Vi vill skapa ett paket av åtgärder för att skapa möjligheter för nyproduktion av hyresrätter:

- friare hyressättning för nyproduktion
- förskjuten infasning av fastighetsskatten i tid, upp till 10 år
- begränsningar i att överklaga hyran i nyproduktion
- effektivare planprocess
- lokalt anpassat strandskydd
- till- och frånval vad gäller bostadens standard
- översyn av byggnormer
- nytänkande avseende tredimensionell fastighetsindelning med mix av upplåtelseformer

Friare hyressättning

Ett viktigt skäl till att det i dag inte byggs hyresbostäder är svårigheten att räkna hem en ekonomiskt hållbar kalkyl. Det andra skälet är att hyran går att överklaga till Hyresnämnden sex månader efter inflyttning, vilket omkullkastar den kalkyl som investeringsbeslutet grundats på. Denna osäkerhet kring ekonomiska förutsättningar och risker har lett till att hyresrätter byggs i mycket begränsad omfattning. Friare hyressättning för nyproducerade lägenheter behöver därmed införas. Enligt Folkpartiet liberalerna är förstahandsalternativet att Hyresnämnden bör avgöra hyresnivån före byggstart om inte parterna kan komma överens om vilken hyra som bör gälla under en tidsperiod, förslagsvis upp till tio år.

I övrigt vill vi här hänvisa till vår motion *Bostadskonsumenter och egenmakt* där en mer ingående diskussion förs. I övrigt avser vi att återkomma vad gäller hyresrättsliga frågor vid eventuell behandling av Hyressättningsutredningen (SOU 2004:91).

Våra fastighetsskatteförslag behandlas under avsnittet *Fastighetsskatt*.

Lägesfaktorn

Den s.k. lägesfaktorn bör ges större tyngd i hyresförhandlingarna, på det sätt som de senaste åren i praktiken skett i Malmö. En flexiblare hyressättning skapar en större mångfald i utbudet, med större sannolikhet att nya hyresgäster ska hitta något som överensstämmer med deras egna önskemål. Det finns också anledning att observera att den press uppåt på hyrorna i attraktiva lägen som detta innebär motverkas av andra förslag i detta program, t.ex. åtgärderna för att öka det totala utbudet av bostäder samt att pressa produktionskostnaderna.

Hyresgästföreningens ensamrätt

I dag har Hyresgästföreningen i stort sett ensamrätt på att företräda hyresgästerna. De exempel på konkurrerande föreningar som vill förhandla är i dag få. I dag betalas förhandlingsavgift av fastighetsägarna direkt till Hyresgästföreningen. Vi menar att denna avgift ska hyresgästen själv bestämma över, och i de fall hyresgästen så önskar betala till Hyresgästföreningen eller någon annan liknande förening. Hyresgästen kan i särskild ordning avtala med hyresvärden om att avgiften utbetalas direkt till Hyresgästföreningen. I dag uppgår förhandlingsersättningar till betydande belopp för den kollektiva förhandlingsverksamheten.

Fel! Okänt namn på

Stärkt konsumentstöd – bättre information

Hyresgästerna återfinns i dag som förstahandshyresgäster, men också i andra former med andra- och tredjehandskontrakt, hos allmännyttan och privatvårdar. Vi ser det som angeläget att hyresgästerna får tillgång till ökad rådgivning i egenskap av konsumenter. De boendes intressen och behov av rådgivning ska sättas i centrum, oavsett vilken boendeform de väljer.

Boendet utgör ofta en mycket stor del av våra utgifter. Att konsumera boende är något som vi alla gör. Det är därför viktigt att konsumentpolitikens aktörer i större utsträckning än i dag tar itu med frågor angående bostadskonsumtion, köp av bostäder, hyresgästernas intressen som konsumenter, hyres-sättningsfrågor, kvalitetsfrågor och över huvud taget konsumentens position på bostadsmarknaden.

Det kommunala självstyret måste innefatta möjligheten att avgöra om bostadsförmedling ska upprättas eller ej. Förutsättningarna ser olika ut i kommuner i Sverige och därmed är tvingande lagstiftning från riksdagen avseende bostadsförmedlingar inte rimlig.

Konsumentverket bör ges i uppdrag att komplettera information avseende hyresrättsliga frågor. Detta för att möjliggöra för boende att ta del av information kring vad som gäller för att hyra bostad. Konsumentverket bör även få i uppdrag att publicera hyresstatistik i enlighet med det som vi angett i motionen *Bostadskonsumenter och egenmakt*. Länsstyrelserna bör ges i uppdrag att följa hur kommunerna informerar om tillgången på bostäder. Goda exempel bör spridas, där t.ex. kommuner som lägger ut information om fastighetsägare på sina hemsidor kan lyftas fram. Länsstyrelsernas roll är att bevaka och följa upp bostadsförsörjningens utveckling genom möjligheten att beakta regionens och kommunernas specifika behov och möjligheter. I ett tredtiotal kommuner råder överskott av vissa bostäder medan det i 111 kommuner råder bostadsbrist, och därmed behöver arbetet med bostadsförsörjning regionaliseras. Förutsättningarna ser olika ut i dessa kommuner, vilket innebär att vi motsätter oss tvingande lagstiftning avseende bostadsförmedlingar.

Kommunernas ansvar och befogenheter på det bostadspolitiska området slås fast i kommunallagen, plan- och bygglagen och socialtjänstlagen. Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar har däremot som enda syfte att öka det statliga inflytandet över kommunernas arbete med bostadsförsörjningsfrågor. Ett första steg mot att göra lagen mer detaljerad togs våren 2002 när skärpta krav på den kommunala hanteringen av bostadsförsörjningsplaneringen infördes. Den socialdemokratiska regeringen ser nu åter över lagen i syfte att lägga fram förslag om ytterligare ett antal detaljerade krav på kommunerna och även på landets fastighetsägare. Bland annat eftersträvar regeringen ett lagstadgat krav på att kommunerna var för sig eller gemensamt i en region ska ha en offentlig förmedling där alla ska kunna söka en bostad. Vi vill att lagen avskaffas.

Forskning och utveckling

Regeringen har uppdragit åt Boverket att bedriva forskning och utveckling inom ramen för myndighetens arbete. Projekt för billigare byggande är ett exempel på utvecklingsprojekt. Forskningen behöver utvecklas inom byggbranschen så att nya metoder kan bidra till nya lösningar på dagens problem, men detta är inte en uppgift för statliga myndigheter. Folkpartiet liberalernas uppfattning är att huvudansvaret för forskning och utveckling ligger hos universitet, näringsliv och de organ som har till syfte att stimulera forskning. Det vore rimligare att ge forskningsanslag till dessa.

Bättre verktyg för bostadsstatistik

För att stärka forskningen, framställningen av underlag för politiska beslut samt för att öka konsumentens makt och insyn vill vi se en utveckling och förstärkning av bostadsstatistiken. Vi vill se en metodutveckling som möjliggör att statistik framtas i syfte att öka transparensen och öka beslutsunderlaget. Den svenska bostadsstatistiken uppvisar i dag brister, vilket försvårar jämförelser mellan åren samt med andra länder. I dag finns begränsade möjligheter till jämförelser. Vi motsätter oss dock att det införs ett lägenhetsregister i enlighet med regeringens proposition. Detta bör ges regeringen till känna.

Statlig markpolitik

Tillgången till byggbar mark är en central faktor för bostadsbyggandet. Markpriserna har uppvisat en starkt uppåtgående trend prismässigt, men orsakerna till detta kan vara många. Bostadsrätter är den upplåtelseform som varit lönsam att bygga, vilket lett till att markvärdet påverkats. I storstadsregionerna har markbristen i centrala lägen resulterat i att tidigare oattraktiv industri- och kommersiell mark blivit attraktiv för bostadsbyggande. Denna typ av mark förutsätter ofta betydande insatser på grund av markföreningarna. Prisbildningen påverkas därmed. Kommunernas ekonomiska svårigheter har i vissa fall lett till att markförsäljningar skett för att få ett ekonomiskt tillskott i kommunkassan, vilket lett till att högsta möjliga pris stått i fokus. Så långt det kommunala agerandet.

Det statliga markinnehavet är betydande och återfinns även i storstadsregioner. Det statliga markinnehavet förvaltas genom statliga fastighetsbolag där målet är högsta möjliga avkastning. Vi tror att en del av marken skulle kunna användas till bostadsbyggande. Folkpartiet liberalerna vill få till stånd en utvärdering av hur förvaltning och försäljning av det statliga markinnehavet påverkar prisutvecklingen på mark i bostadsområden där statlig mark återfinns. Frågan är om det statliga agerandet bidrar till höga markpriser och hinder för nyproduktion.

Konkurrensverket bör även ges i uppdrag att följa upp i vilken mån s.k. utvecklingsbolag där staten och stora byggjättar äger vardera 50 % påverkar

Fel! Okänt namn på

konkurrensen. Att staten lierar sig med de stora byggbolagen i gemensamma markutvecklingsbolag med statlig mark kan skapa svårigheter för andra byggföretag att ta sig in på marknaden. En viktig ledstjärna för försäljning av statlig mark bör vara att konkurrensförhållandena ska beaktas och att försäljning inte snedvrider konkurrensen.

Fler bostäder för studenter

Tillgången på bostäder för studenter är i dagsläget extremt dålig på större studieorter. Men en betydande bostadsbrist finns nu även på flera små och medelstora studieorter. Många studenter som blir antagna till studieplatser tvingas tacka nej därför att de inte har en bostad. Ofta är den enda möjligheten att få tag på en bostad att köpa en, något som är otänkbart för de flesta studenter eftersom priserna är så höga och för att vissa studenter kan betrakta studieorten som en tillfällig bostadsort och därmed egentligen inte vill köpa en bostad. Men studenter är inte homogena som grupp betraktad. I Sverige har studenter förhållandevis hög medelålder, ungefär en fjärdedel av studenterna har barn. Likväl som studenten kan vara en 20-åring som ska flytta till sin första bostad kan denne vara en 30-årig tvåbarnsmamma i behov av en annan typ av boende.

Grunden måste ändå vara att stärka studenternas konsumtionsutrymme. Folkpartiet vill i budgeten för år 2006 höja studiemedlets totalbelopp med 400 kr. Studerande med barn ska kunna tilldelas tilläggs lån. Studenter ska även ha rätt att ha inkomster vid sidan av studierna utan att straffas ekonomiskt genom sänkta studiemedel.

Vi ser det som viktigt att pröva många olika lösningar i syfte att snabbt få fram fler bostäder som passar studenter. SGS i Göteborg har visat att det går att få fram moduler med studentbostäder på 15 veckor. Genom att använda sig av tillfälligt bygglov kan mark snabbt tas i anspråk för uppställande av moduler. Genom att upplåta billig mark kan bostadskostnaden hållas nere.

Folkpartiets förslag om skattefrihet för uthyrning av rum i privatbostäder skulle göra det möjligt att snabbt få fram betydligt fler lagliga hyresrum. Det skulle både effektivisera användningen av det befintliga bostadsbeståndet och mildra den allra mest akuta bostadsbristen, inte minst bland studenter.

En annan möjlighet är att omvandla tomma kontor och andra lokaler till studentbostäder. De allmännyttiga bostadsföretagen har i många kommuner en betydande mängd tomma kommersiella lokaler och kontor som kan bidra till att lösa bristen på studentbostäder genom att konverteras till bostäder. Kommunerna kan också utlova ett enklare planförfarande och därmed underlätta för de privata fastighetsägare som vill omvandla sina fastigheter till bostäder.

De exempel vi redogör för visar på att det finns ett behov av en ökad flexibilitet för att lösa studenternas bostadsproblem. Folkpartiet vill se en översyn av regelverken för att åstadkomma förenklingar och ökad flexibilitet för att pressa byggkostnaderna. Lägre byggkostnader leder i slutändan till lägre

hyror för studenterna. Tillgänglighetskravet är ett grundläggande krav men konsekvenserna i dag synes möjligen orimliga och behöver ses över t.ex. vad gäller badrummens andel av den totala bostadsytan, vilket leder till att bad- och våtutrymmet även används som förvaringsutrymme.

Under lång tid har regeringen förlitat sig på att olika system med subventioner vid nybyggnation ska lösa problemen. Erfarenheterna visar dock att subventionerna fungerat mycket dåligt. Kortsiktigheten i subventionsprogrammen som avlöst varandra i rask takt har i sig varit skadlig. Ett byggprojekt pågår ofta i 4–5 år. Osäkerheten i vilka subventioner som kommer att gälla gör att det är svårt för studentbostadsföretagen att veta om deras kalkyler i slutändan går ihop. Osäkerheten leder till att färre studentbostäder byggs, och hyrorna blir högre eftersom bolagen även blir tvungna att ta ut en riskpremie. Folkpartiet vill avskaffa de statliga subventionerna. Vi vill i stället ha långsiktiga spelregler på bostadsmarknaden, ökad flexibilitet och ett höjt konsumtionsutrymme för landets studenter.

Ökad egenmakt i boendet

Det behövs lägenheter, villor och radhus och dessa kan ägas på olika sätt. Vissa kan upplåtas som hyresrätter. Proportionerna mellan de olika boende- och ägarformerna ska individerna bestämma. Att vissa människor vill bo i hyresrätt kan inte vara ett argument för att hindra andra människor att bo i bostadsrätt.

Ett viktigt sätt att ge den enskilda människan mer makt över det egna boendet är att låta de hyresgäster som så önskar ombilda sina hyresrätter till bostadsrätter. Att fler människor direkt eller indirekt äger sin bostad, i form av antingen ägarlägenheter eller bostadsrätter, är en utveckling som inte ska stoppas genom politiska beslut. En annan form av ökat inflytande kan vara möjlig genom kooperativ hyresrätt.

Så länge den socialdemokratiska regeringen sitter kvar vid makten lär ingen proposition om ägarlägenheter hamna på riksdagens bord. Vi menar att bostadskonsumenter ska ges möjlighet att köpa ägarlägenheter även i Sverige, vilket skulle leda till ökad bostadsproduktion och större utbud av hyresbostäder på bostadsmarknaden.

Egenmakt handlar även om att öka möjligheten för utsatta kvinnor att få tillgång till skyddat boende. Egenmakt handlar om att förebygga vräkningar. Egenmakt handlar om att möjliggöra för de hemlösa att hitta en bostad och där krävs olika boendeformer, vissa med stödinsatser.

Vi har utvecklat tankegångarna om ökad egenmakt i boendet i kommittémotionen *Bostadskonsumenter och egenmakt* samt tredimensionell fastighetsindelning och ägarlägenheter i kommittémotionen *Samhällsplanering för ökad valfrihet*.

Fel! Okänt namn på

Att bygga sin bostad i glesbygd

Bostadspolitiken har havererat i Sverige. Debatten fokuserar ofta på städernas situation där höga boendekostnader och liten nyproduktion utgör stora problem. Landsbygdens problem kommer ofta i skymundan. I stora delar av Sverige är situationen sådan att produktionskostnaden för ett nytt hus är långt högre än vad huset sedan värderas till på marknaden. Det innebär svårigheter att få lån. Detta leder till att det inte byggs på landsbygden, trots att det i vissa fall finns både behov av bostäder och tillgång på billig mark. Två faktorer ställer till extra problem på landsbygden när det gäller bostäder och annan byggnation. Det är dels den allmänna utvecklingen som lett fram till en icke fungerande byggmarknad, dels problemen med ”risk”-kapital. Här vill vi se en anpassning av det redan existerande statliga självfinansierade kreditgarantisystemet så att man får en bättre möjlighet att lånefinansiera för byggkostnaderna på landet. Detta bör ges regeringen till känna.

Se även vår motion *En liberal landsbygds- och glesbygdspolitik för tillväxt*.

Det ska löna sig att bygga bostäder – inför ett tillväxtvänligt skatteutjämningsystem

Det existerande systemet för skatteutjämning mellan kommuner utgör en hämmande faktor för bostadsbyggande. Det kostar att hamna i tillväxtfas.

För många kommunpolitiker lönar det sig inte – oavsett partitillhörighet – att uppmuntra till nybyggnation av bostäder för att därigenom locka nya människor, med sina skatteinkomster, att flytta till kommunen. Regelverket måste reformeras i grunden. Stora följdinvesteringar i t.ex. förskolor, skolor, väsystem och kollektivtrafik anses ofta inte beaktade i utjämningsystemet.

Enligt Folkpartiets mening bör utjämningsgraden i det kommunala inkomstskatteutjämningsystemet sänkas för att rätta till rådande missförhållanden.

Principen om en kommunal skatteutjämning slår Folkpartiet däremot vakt om, kommuner och landsting ska ha förutsättningar att bedriva sin kärnverksamhet. Men utjämningen ska baseras på tydligt mätbara strukturella kostnadsskillnader. Kreativa kommunpolitiker som, både bildligt och bokstavligt, vill bygga ut sin kommun ska inte straffas för det.

Kommunernas roll som fastighetsägare

Lagen om allmännyttiga bostadsföretag förhindrar kommuner i egenskap av fastighetsägare att sälja kommunalt ägda bostäder. Försäljningar ska prövas av länsstyrelse och i sista instans Boverket. Lagstiftningen har medfört avslag på försäljning så att ingen försäljning kan ske t.ex. till bostadsrättsföreningar. Detta är ett intrång i det kommunala självstyret och ett hinder mot att kom-

muner som fastighetsägare kan vidta strukturella ändringar i sitt bestånd för att frigöra resurser och samtidigt tillmötesgå de boendes önskan att äga sin bostad.

Allmännyttan anses från socialistiskt håll vara garanten för en god bostadspolitik. Men dess roll har de facto ändrats och det sociala ansvarets omfattning likaså. Allmännyttan ställer i dag höga krav för att godkänna en hyresgäst vad gäller både eventuella betalningsanmärkningar samt fast jobb och inkomst. Hemlösa återfinns även i kommuner där allmännyttan har lediga bostäder.

En vanlig invändning mot tanken att avyttra delar av allmännyttan är att det skulle medföra att kommunerna avhänder sig möjligheten att sörja för att också socialt utsatta människor får en bostad. Det är viktigt att kommuner även i framtiden har möjlighet att tillhandahålla ett kommunalt bostadsbestånd av både sociala och näringspolitiska skäl, men detta kan även ske i samarbete med övriga fastighetsägare.

Argumenten för att kommuner ska ha rätten att sälja en större eller mindre del av de kommunala bostadsbolagen är flera. Det kommunala självstyret ska råda. Genom att vidta åtgärder i dag kan man förebygga framtida bostadsakuter och statliga insatser. I dag innefattar de kommunala bostadsbolagen en betydande verksamhet med kommersiella fastigheter som medför ökade affärsrisker. De kommunala bolagens risktagande riskerar att allvarligt påverka kommunernas ekonomi i kristider och därmed minska utrymmet att koncentrera sig på huvuduppgifterna myndighetsutövning, skola, vård och omsorg.

Lagen om allmännyttiga bostadsföretag infördes för att ersätta den s.k. stopplagen. I båda fallen har regeringens syfte varit att inskränka den kommunala självstyrelsen på bostadsområdet och begränsa innebörden av äganderätten. Vi vill att riksdagen beslutar att upphäva lagen om allmännyttiga bostadsföretag.

Samhällsplanering för ökad valfrihet

Ett stort antal lagar och regler påverkar direkt eller indirekt den enskildes boende och rättigheter i övrigt vad gäller fastigheter. Exempel på sådana lagar är plan- och bygglagen (PBL), miljöbalken, fastighetsbildningslagen, jordabalken, lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk (BVL), expropriationslagen, förköpslagen etc.

Folkpartiets bestämda uppfattning är att detta komplexa regelverk måste ändras så att den enskilda medborgarens ställning stärks vid en avvägning mot allmänna intressen. Regelverket ska dessutom underlätta en effektiv planering.

Det är viktigt med flexibilitet både i regelverket och i tillämpningen av detsamma för att man ska kunna ta hänsyn till och göra avvägningar utifrån lokala förutsättningar.

Fel! Okänt namn på

Folkpartiet liberalerna har i kommittémotionen *Samhällsplanering för ökad valfrihet* utvecklat tankarna kring några konkreta förslag om sådana regelförändringar.

Vi vill ta bort hindren i den tredimensionella fastighetsbildningen för att ge möjlighet för enstaka ägarlägenheter och nya ägarformer i skiktade flerbostadshus, och öka möjligheterna att friköpa tomt som i dag upplåts med tomträtt.

Vi vill att fastighetsägaren ska få ersättning till fulla marknadsvärdet vid expropriation.

Vi vill också stärka konkurrensintresset vid tillämpningen av plan- och bygglagen och ta bort kommunernas möjlighet att stoppa lågprisbutiker inom dagligvaruhandeln med stöd av plan- och bygglagen. Etableringsrätten ska vara fri.

Vi anser det vara hög tid att hänsyn tas till växthuseffekten i den kommunala planeringen.

Förenklad planprocess

PBL-kommitténs arbete med en översyn måste nu följas av regeringsförslag som innehåller konkreta förenklingar i plan- och bygglagens regelverk. Det behövs fler ”friggebodsbeslut”, enklare planförfarande och en effektivare överklagningsprocess.

Infrastruktur – en förutsättning för bostadsbyggande

Regeringen och riksdagen behöver fatta långsiktiga beslut angående infrastrukturfinansiering. Samplanering mellan infrastruktur och bostäder leder till ökat byggande i attraktiva bostadsområden.

Behovet av tystnad

Vårt behov av tystnad måste lösas planmässigt. Nyproduktion av bostäder i våra storstäders centrala delar får inte blockeras av orimliga krav.

Regelverket måste vara så flexibelt att man genom att utnyttja modern byggteknik för bra inomhusmiljö och genom att så långt möjligt försöka åtgärda vid bullerkällan skapar förutsättningar för bostadsbyggande.

Ingen boplikt

Vi vill motverka varje form av boplikt då det ger en snedvriden bostadsmarknad med bl.a. fallande fastighetsvärden på hus med boplikt. Man måste kunna tillåta nyproduktion av bostäder även i områden med bullerproblem i städer

och tätorter och då med tekniska åtgärder begränsa problemen i inomhusmiljön.

Strandskydd

Ett lokalt anpassat strandskydd som ökar den enskildes möjligheter att bo strandnära inom områden med lågt exploateringsstryck utan att äventyra allmänna intressen behövs. För vissa kommuner kan det lokalt anpassade strandskyddet medföra att nya kommuninvånare kan lockas till kommunen om attraktiva bostadsprojekt kan möjliggöras.

Bra boendemiljö och bra boende för miljön

Kopplingen boende och miljö har stor betydelse både för enskilda människors boendekvalitet och för hur boendet i sig påverkar miljön i ett större perspektiv.

Enligt vår mening behövs åtgärder för att skapa bättre boendemiljöer både inomhus och utomhus. Men det krävs också åtgärder för att boendet inte ska påverka miljön på ett oacceptabelt sätt. Folkpartiet liberalerna har utvecklat tankar och förslag kring detta i sin kommittémotion *Bra boendemiljö och bra boende för miljön*. Vi vill att arbetet med en bostadspolitik för friska hus prioriteras genom flertalet åtgärder i enlighet med ovan angiven motion.

Det måste bli ett slut på att vi accepterar dåliga inomhusmiljöer för våra barn, inte minst när det gäller skolor. Utomhusmiljön bör förbättras genom att grönområden i närhet till bostäder bevaras och stärks.

Beskattning av boende måste förändras

Avveckla fastighetsskatten successivt

Boendet har blivit stor skatteinkomstkälla för staten. Största intäktskälla är fastighetsskatten, införd den 1 januari 1986 och något modifierad i 1991 års stora skattereform. Från att skattesubventionerna till boendet – som vid 1990-talets början uppgick till över 30 miljarder kronor/år, främst genom räntebidragen till flerbostadshus och småhus med kommunal borgen – varit en stor negativ post i statens budget, är boendet i dag högt beskattat, genom fastighetsskatt, förmögenhetsskatt, mervärdesskatt, stämpelskatt och andra former som direkt riktar sig mot boendet. Beroende på hur man räknar har 1990-talets underskott vänts i ett överskott i storleksordningen 30–50 miljarder kronor.

Fel! Okänt namn på

Folkpartiets anser att

- taxeringsprocessen måste reformeras och fastighetsskatten sänkas för att på sikt avvecklas,
- satsningar på energibesparande åtgärder inte ska straffas med höjd fastighetsskatt.

Huvudmotivet för detta är att fastighetsskatten på tre skilda sätt strider mot grundläggande skatteprinciper. Den tas inte ut efter bärkraft och följer inte vare sig likviditetsprincipen eller påverkansprincipen.

Tillkomsten av olika undantagsregler – nedsättnings-, begränsnings- och/eller takregler – i fastighetsskattebestämmelserna är i själva verket inget annat än ett erkännande att principen skatt efter bärkraft inte fungerar inom dagens fastighetsbeskattning. Man ska betala med pengar som man inte har förrän man säljer fastigheten, och den är opåverkbar och därmed oförutsägbar för den enskilde.

För många människor är det huvudsakliga sparataget lagt i boendet. Det betyder dock inte att småhus eller sommarbostäder ses som kapitalplaceringar. Praktiskt taget alla svenskar har sina hus för att bo i.

Fastighetsskatt och, ofta därtill, förmögenhetsskatt gör att boendet blir orimligt högt beskattat, boendekostnaderna stundom oöverkomliga. Samtidigt är vi medvetna om att avskaffandet av fastighetsskatten inte kan ske omedelbart.

Skatten beräknas enligt regeringens budgetproposition 2005 för 2006 inbringa ca 24,5 miljarder kronor till statskassan från boende i hyresrätter, bostadsrätter, småhus och villor samt industrifastigheter. År 2008, enligt budgetpropositionen 2005, kommer småhusägarna att stå för 61 % av statens fastighetsskatteinkomster.

Från den 1 januari 2006 får alla småhusfastigheter nya taxeringsvärden, senare kommer också hyresfastigheter och kommersiella lokaler att genomgå samma process.

Folkpartiet anser att taxeringsprocessen måste ses över och reformeras, men tills vidare måste vi godta dessa nya taxeringsvärden.

Sänkningen av fastighetsskatten ska påbörjas genast, från den 1 januari 2006.

Vi föreslår att skattesatserna i procent för 2006 (och anger även en inriktning för 2007) jämfört med i dag fastställs enligt nedan (nybyggda fastigheter som är helt eller delvis undantagna från fastighetsskatt är ej med, ej heller kommersiella fastigheter där ingen ändring jämfört med regeringen föreslås):

	I dag	2006	2007
Enskilda villor	1,0	0,85	0,80
Flerfamiljshus	0,5	0,35	0,30

Vi accepterar sänkningen från dagens 5 % till 4 % av vad en enskild som mest ska behöva betala av sin taxerade inkomst i fastighets- och förmögenhetsskatt.

Slutligen vill vi påtala att investeringar i energibesparande åtgärder aldrig bör leda till höjd fastighetsskatt. Detta bör enligt Folkpartiets mening ges regeringen till känna.

Folkpartiet anser att energibesparande investeringar, allt från att ersätta oljeeldning med exempelvis bergvärme till byte av energislösande fönster till miljövänliga treglasfönster, ska löna sig. Vi vill uppmuntra sådana investeringar. De mycket höga elpriserna, till stor del bestående av skatthöjningar som initierats av regeringen och dess två stödpartier, understryker vikten av att föra en sådan taxeringspolitik att elsparande lönar sig.

Förmögenhetsskatt

Folkpartiet har sedan länge arbetet med att ta bort förmögenhetsskatten då den är tillväxthämmande. Förmögenhetsskatten har, trots att den undre gränsen för beskattning av förmögenheter höjts, fått orimliga konsekvenser för många enskilda hushåll. Folkpartiet vill avskaffa såväl förmögenhetsskatten som sambeskattningspolitiken av förmögenheter.

Trots att den nedre gränsen för beskattning av förmögenheter nu höjs, får den stundom orimliga konsekvenser för enskilda hushåll. Dessutom, inom ramen för den socialdemokratiska förmögenhets- och sambeskattningspolitiken, skapas nu en ökande orättvisa genom att hushåll med sambeskattad förmögenhet får större skattesänkning än vad tidigare sambeskattade änkor och änkemän kommer i åtnjutande av. Det är för den som drabbas obegripligt, orimligt och orättvist.

Folkpartiet anser att de som inte kunnat påverka den hushållssituation de försatts i – änkor och änkemän – beskattningsmässigt inte ska hamna i en sämre situation än då deras partner levde, vilket nu blir fallet med regeringens samverkande sambeskattnings- och förmögenhetsskattepolitik.

Räntebidrag kontra fastighetsskatt

Under de kommande åren behöver en utfasning inledas av räntebidraget men samtidigt vill vi i Folkpartiet även sänka fastighetsskatten för de berörda fastigheterna utöver den fastighetsskattesänkning som vi föreslår generellt för flerbostadshus. Utfasningen av räntebidragen beskrivs i denna motion under rubriken *Anslag utgiftsområde 18*. Utfasningen av räntebidrag påverkar ej den statliga kreditgarantin som långivare till fastigheter med räntebidrag har beviljats.

Bostadsbidragen

När bostadsbidraget infördes en gång i tiden var det ett ”produktionspolitiskt” stöd. På grund av den djupa lågkonjunkturen på 1930-talet ville staten stimu-

Fel! Okänt namn på

lera byggsektorn. Bidraget skulle leda till ökad bostadskonsumtion där större och mer välutrustade bostäder skulle leda till minskad trångboddhet och högre boendestandard. Orsakerna till flerbarnsfamiljernas trångboddhet var enligt den politiska analysen ekonomiska. Under efterkrigstiden blev bidragets legitimitet i stället en grund för ett fördelningspolitiskt eller familjepolitiskt mål. Ekonomiskt svaga hushåll skulle stärkas för att dessa hushåll skulle kunna efterfråga bostäder. Bostadsbidraget kopplades till hushållens storlek och till inkomst. Längre fram kom bostadsbidraget även att omfatta hushåll utan barn. I dag är det främst ensamstående med barn som erhåller bostadsbidrag. Antalet hushåll har minskat med nästan 351 000 över perioden 1995 t.o.m. 2003. Kostnaderna har minskat med drygt 5 740 miljoner kronor. Den största minskningen ägde rum från 1996 till 1997 genom att regelsystemet ändrades 1997. Ett nytt system för inkomstprövning infördes för att minska kostnaden. Det infördes också ett tak för hur stor del av boytan som var bidragsgrundande. Många av dem som bodde i bostadsrätt eller eget småhus har tvingats ut ur bidragssystemet.

Vi föreslår ingen ändring av bostadsbidraget trots att vi är fortsatt kritiska till bostadsbidragens marginaleffekter. Grupper med särskilt stor försörjningsbörda, som barnfamiljer, kan i framtiden komma att kompenseras genom ökade generella stöd för att möjliggöra deras bostadskonsumtion. Marginaleffekterna kan därigenom minskas. Därför säger vi ja till en ökning av barnbidragen i enlighet med regeringens förslag i avvaktan på ytterligare reformer.

De ensamstående föräldrarna är till största delen kvinnor. Långsiktigt gäller det att skapa förutsättningar genom andra politiska åtgärder för att möjliggöra för kvinnor att försörja sig själva – lika lön för lika arbete, och andra åtgärder inom jämställdhetsområdet för att stärka kvinnors situation på arbetsmarknaden. Det ska löna sig att arbeta även för kvinnor. Ökade löner och ökad efterfrågan på kvinnor som arbetskraft bidrar till att utgifterna för bostadsbidrag kan minska. Vad gäller våra konkreta förslag inom jämställdhet vill vi hänvisa till mer ingående förslag i vår jämställdhetsmotion.

Vi behåller även bostadsbidraget för personer under 29 år i syfte att förstärka yngre konsumenters möjligheter.

Anslag utgiftsområde 18

Räntebidraget

Regeringens bostadsfinansieringsgrupp konstaterar att ”den avreglerade kapitalmarknaden erbjuder i dag bostadssektorn väsentligt bättre finansiella betingelser än det varit möjligt att reglera eller subventionera fram” (Ds 2005:39 Bostadsfinansiering s. 15).

Vi ansluter oss till denna ståndpunkt. Bostadssektorn är inte längre plan- och normstyrd. Byggnad och bostadsförvaltning ställdes under 1990-talet inför stora, och nödvändiga, krav på anpassning till en mer konkurrensutsatt

situation. Ett nytt bostadsfinansieringssystem infördes och subventioner avvecklades. Vi anser att det nu är dags att slutligen inleda den sista fasen av den avveckling som inleddes i början på 1990-talet och avser att inleda en utfasning av räntebidragen.

Vi föreslår att några nya räntebidrag ej beviljas fr.o.m. den 1 januari 2007. För fastigheter som är befriade från fastighetsskatt trappas schablonen för beräkning av räntekostnaden, som i dag är 30 %, ned successivt från 20 % år 2006 till 0 % år 2011. För fastigheter som betalar fastighetsskatt trappas schablonen för beräkning av räntekostnaden ned från 14 % år 2006 till 0 % år 2011.

Därtill avser vi att avskaffa skattelättnaden för vissa byggtjänster och investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder. Beviljandet av ansökningar för dessa stöd föreslår vi upphör omedelbart.

Våra minskade subventioner till bostadssektorn och den närmare utformningen av minskningen är en följd av att vi reducerar fastighetsskatten på flerfamiljshus.

Utöver den generella sänkning av procentsatsen som vi beskrivit under fastighetsskatteavsnittet avsätter vi följande för en sänkning av fastighetsskatten:

- år 2006: 300 miljoner
- år 2007: 500 miljoner
- år 2008: 800 miljoner

för utfasning av räntebidrag där kompensation utgår med sänkt fastighetsskatt samt därutöver en långsamare infasning av hyresrätter i nyproduktion i fastighetsskattesystemet.

Investeringsbidrag

Folkpartiet säger nej till regeringens investeringsbidrag och vill att de avvecklas. Vi säger nej till ytterligare skattekrediteringsbidrag.

Boverket, länsstyrelser

Boverkets framtida uppdrag bör förändras, ett första steg kan tas redan nästa år. Vi vill se en tydligare uppdelning mellan olika organisationer inom denna sektor och vi väljer att prioritera länsstyrelsernas arbete. Länsstyrelserna och SCB producerar i dag omfattande statistik avseende Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, och där bör rollfördelningen även tydliggöras så att SCB ansvarar för mer av den nationella statistiken. Vi vill avveckla andra kortsiktiga bidrag/subventioner, vilket avlastar Boverkets administration av dessa.

Byggekostnadsforum bör avvecklas. Vi anser att detta är en forskningsuppgift i samarbete med näringslivet, inte en uppgift för en myndighet. Byggekostnadsforums verksamhet är enligt vår bedömning en uppgift för forskning- och branscherna och har därmed anslagit motsvarande belopp till Formas.

Fel! Okänt namn på

Vi vill flytta verksamheter till andra organ bl.a. Konkurrensverket och Konsumentverket till gagn för bostadskonsumenterna.

Vi vill öka länsstyrelsernas anslag (32:1) med 20 miljoner kronor extra för bl.a. statistikproduktion, effektivare handläggning, skyddat boende och insatser för nationella minoriteter (10 miljoner). Avveckling av investeringsbidrag samt räntesubventioner som kräver administration frigör resurser och möjliggör ökade insatser för effektivare handläggningstid av ärenden, förädling av framtagna statistik m.m.

Övrigt

Vi säger nej till 1,5 miljoner kronor för ungdomsbostadssamordnare och föreslår att pengarna i stället används för ökad benchmarking med andra länder och insatser för ökad jämställdhet. Sveriges roll inom det europeiska samarbetet förutsätter också ett ökat samarbete inom Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande även för riksdagens del. Sveriges roll inom det globala samhället förutsätter delaktighet på det internationella planet, såsom Habitat m.fl. områden. Specifika insatser avseende kvinnor inom byggbranschen bör synliggöras. Specifika nyckeltal för jämställdhet behöver tas fram. I övrigt handlar det om kunskapsöverföring och kunskapsspridning för att frågan om kvinnor inom byggbranschen ska få den belysning som krävs.

Utgiftsområde 18 år 2006

	Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag 2006	Förändringar 2006
21:1	Bostadsbidrag	3 730 000	0
31:1	Boverket	173 299	-30 000
31:2	Räntebidrag m.m.	1 756 276	-814 000
31:3	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningsanslag	20 473	0
31:4	Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	198 800	0
31:5	Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador	36 592	0
31:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 802	-10 000
31:7	Statens geotekniska institut	30 322	0
31:8	Lantmäteriverket	348 052	0
31:9	Statens VA-nämnd	7 945	0
31:10	Byggekostnadsforum m.m.	24 850	-20 000
31:11	Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	596 400	-596 400
31:12	Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	151 585	0
31:13	Ungdomsbostadssamordnare	2 491	-2 491
	Internationellt, jämställdhet, mångfald		1 500
32:1	Länsstyrelserna m.m.	2 402 477	20 000
32:2	Kommunala samverkansorgan	36 477	0
	Totalt	9 548 841	-1 451 391

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 18 år 2007

	Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag 2007	Förändringar 2007
21:1	Bostadsbidrag	3 618 000	0
31:1	Boverket	185 700	-30 000
31:2	Räntebidrag m.m.	1 958 700	-1 297 000
31:3	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningsanslag	20 800	0
31:4	Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	198 800	0
31:5	Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador	36 600	0
31:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 800	-10 000
31:7	Statens geotekniska institut	30 800	0
31:8	Lantmäteriverket	353 900	0
31:9	Statens va-nämnd	8 100	0
31:10	Byggekostnadsforum m.m.	24 900	-24 900
31:11	Investeringsbidrag för anordnande av hyresbo- städer	0	0
31:12	Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	151 600	0
31:13	Ungdomsbostadssamordnare	2 500	-2 500
	Internationellt, jämställdhet, mångfald		1 500
32:1	Länsstyrelserna m.m.	2 425 500	20 000
32:2	Kommunala samverkansorgan	36 500	0
	Totalt	9 085 000	-1 342 900

Utgiftsområde 18 år 2008

	Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag 2008	Förändringar 2008
21:1	Bostadsbidrag	3 506 000	0
31:1	Boverket	188 800	-30 000
31:2	Räntebidrag m.m.	2 218 800	-1 757 000
31:3	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningsanslag	22 300	0
31:4	Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	198 800	0
31:5	Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador	36 600	0
31:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 800	-10 000
31:7	Statens geotekniska institut	31 400	0
31:8	Lantmäteriverket	360 200	0
31:9	Statens va-nämnd	8 200	0
31:10	Byggekostnadsforum m.m.	0	0
31:11	Investeringsbidrag för anordnande av hyresbo- städer	0	0
31:12	Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	151 600	0
31:13	Ungdomsbostadssamordnare	0	0
	Internationellt, jämställdhet, mångfald		0
32:1	Länsstyrelserna m.m.	2 333 200	20 000
32:2	Kommunala samverkansorgan	36 500	0
	Totalt	9 125 000	-1 777 000

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Lars Leijonborg (fp)

Bo Könberg (fp)

Marita Aronson (fp)

Liselott Hagberg (fp)

Ulf Nilsson (fp)

Erik Ullenhag (fp)

Nina Lundström (fp)

Gunnar Andréén (fp)

Axel Darvik (fp)

Anna Grönlund Krantz (fp)

Martin Andreasson (fp)

Tobias Krantz (fp)

Karin Pilsäter (fp)

Yvonne Ångström (fp)

Lars Tysklind (fp)

Solveig Hellquist (fp)

Marie Wahlgren (fp)